Сарсын XXVI оройуоннаабы партийнай конференция аһыллар

Бары дойдулар пролетарийдара, хөлбөһүн!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныы ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 148(5504)

1980 сыл, Ахсынньы 6 күнэ ОПТУОРУННЬУК

Сыаната 2 харчы

★

СЪЕЗД ИННИНЭЭБИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ КУОТАЛАҺЫГА—КИЭҢ ДАЛААҺЫНЫ!

В. Кононов художник плаката. «Плакат» издательство.

ССТА фотохроникатан.

★

ҮРДҮК ПАРТИЙНАЙ ТРИБУНА

Бойдтын сарсын аһыллар XXVI конференциятын оройуоннаары партийнай тарыла тэрээһин оттунан балачча бөдөрүөн, хаачыстыбаннай саҕаны салгыы түспэн, идейнэй оттунан үүнэн көрсөр.

Бу оройуон олорор сүүнэн суолталаах событие кытыылаахтара—конференция делегаттара ССКП XXV съезһын историческай уураахтарын олохха киллэриигэ, онус пятилетка быһаччарын толоруурга партия райкома кэнниэ икки сылга ыытыллыбыт үлэтин түмүктэрин, оройуон экономикатын уонна культуратын салгыы сайыннарыы тоҕоччаттаах сорудаҕын дьүүллэһиэхтэрэ, партия райкомун саҥа составын уонна XXXII уобластаары партийнай конференцияҕа делегаттарын быыбардыахтара.

Быйылгы партийнай конференция ордук көрдөөбүлэ, ураты эпикэттээх кэмнэ—онус пятилетка түмүктэнэр, экономическай уонна социальнай сайдыы саҥа саҕахтара арыллар, партия уонна норуот бүттүүнэ ССКП XXVI съезһигэр хүргүөнньэхтик баланнаһар кэмнэригэр—ыытыллар. Онон бириэмэ делегаттар партийнайтэрийэр, партийнай-политическай үлэни деловойдук, критическэйдик ырыталларын, ситиһиллибити сөпсөхтүк сыанналаан туран сүрүн бодоҥтону итэҕэстэргэ, быһаарыллыа илик боппуруостарга туһайдаларын модьуйар.

Аһаан эрэр пятилеткаҕа оройуон экономикатын сүрүн салаата—тыа хаһаайыстыба государство улахан өмөтүнэн сахтыы сайыннарылынна. Тохсуе пятилеткаларга сылга ортотунан түүн валовой ылыы 916 тоннанан, государствоҕа тутарыы 672 тоннанан улаатта, ойуурот остарын атыылааһын 532 тоннанан, түүлэҥи туттарыы 43 тыс. солк. элбэтэ. Онус пятилеткаҕа техсуестаарар промышленность валовой бородуукуйатын оҥоруу 5 бырыһыан, батарыы 4,5 бырыһыан элбиэн, үлэ оҥорумтуота 3,7 бырыһыан үүнүөҕэ. Кэнники сылларга олох-дьаһах өнөлөрүн, розничнай табаар эргиирин кэмэйдэрэ балачча уллаттылар. Норуот үөрэҕириитин, культураны, доруобуйа харыстабылын салгыы сайыннарыыта кэмнэ үлэлэр ыытыллыннылар.

Итиннэхэ барытыгар тыа сирин коммунистарын, кинилэри түмэр партийнай тэриллэлэр салайар, сүрүннүүр оруоллара түмүк ааҕар кэстэр.

Оҥ эрээри норуот хаһаайыстыбатын сайыннарыыта, пятилетка сорудахтарыч толоруута кыаллыбатах оруттар, ситэ быһаарыллыбатах боппуруостар, хаалан иһэр салаалар арыйаҕа суохтар. Тыа хаһаайыстыбатыгар суөҕү интинтин уонна сир оҥоһуутун культуралара намыһах, бородуукуйаны оҥорууга уонна соргуоскалаһыыҥа пятилетка, ол иһигэр 1980 сыл былааннара сүрүн көрүнүөргэ толоруллубатылар. Совхозтарга экономическай үлэ мөлтөх, хаһаайыстыбаннайа суох быыбы түүс. Отчуоттуур кэмнэ промышленнай предприятиелар, атын хаһаайыстыбаннай тэриллэлэр эрчэ-дэхси, хаалыыллаҕа суох үлэлэһиннэрэ ситиһиллибэтэ. Оройуонна капитальнай тутуу тэтимэ быстаан, кэмэйэ улаппат, хаачыстыбата түспүт. Нэһилиэнньэни хаачыйыыта эбэх итэҕэстэр баалаар.

Идеологическай, политическай-итэҕэл үлэ тиийиитинэ, практическай кэдьүүһэ бүүкүн үрдүк көрдөбүллэргэ ситэ эпикэттаабат. Бэкэр үксүн ол да иһин оройуонна дьиссиплиинэтэ суох быыбы, хаһаайыстыбаннайа суох буолуу, бурбуу оҥоруу, общественнай бэрэдэкэ кэбии түбэлтэлэрэ аччатыллыбаттар, арыгылаһыы уонна алкоголизм сытыйбыт сылгыстэрэ ситэ ыламматтар.

Хаанна бардарар ситиһиини тарилли дьиссиплиинэ быһаарар. Бу оттунан итэҕэстэр өмнэ суох буолбатахтар. Ордук үрдүкү салайар органнар уонна бэйэ ылыыр ууруахтарын, балыстыыр дьаһалларын толоруу дьиссиплиинэтэ наадыйах. Онуоха ирдэбил ситэ туруоруллубат. Конференцияҕа бу боппуруос чопчутук, сыыстыык туруохтаах, партийнай уонна государственнай дьиссиплиинэни бөдөрүтүүгэ ураты болҕомто туруллуохтаах.

Партийнай конференция үрдүк трибуната ситиһиллибити эрдэлэстиигэ, бэйэни арбааргa, эпиэтинэстэн куотуларга бириллибэт. Үлэ итэҕэстэригэр, көтүтүүлэргэ туһаанныах салайааччылартан, топчу учаастактарга партиянан туруорулуллубут кадрдартан сиройдоох ыытыы, тахсыбыт хаалыы бириҥиннэлэрин быһаартарыы оҥоһуллуохтаах.

Партия райкома ССКП политикатын миэстэҕэ олохха киллэриигэ, сүрүн, быһаарар эпиэ. Ол иһин кини составыгар практическай үлэҕэ бэрэбиэркэлэммит, деловой, принципиальнай, бэйэлэригэр уонна атыттарга көрдөбүллэах коммунистар, производство бастыҥнара талыллыахтаахтар.

Буоларыы туруор партийнай конференцияны үчүгэй тэрээһиннэхтик, үрдүк көрдөбүллэхтик аталарыы—оройуоннаары партийнай тэриллэ бэйэбэй дьоҕурун салгыы үрдэтии, хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутуу уочараттаах сорудахтарын ситиһиллэхтик быһаарыы дьоһуннах усулуобуйата.

Айар-тутар үлэ программата

Оройуонна ССКП КК партия XXVI съезһигэр Бырайыагын үөрэтии, дьүүллэһии саҕаланна

СҮҺҮН СУОЛТАЛААХ ДОКУМУОН

Кэлэр пятилеткаҕа уонна 1990 сылга диэри кэмнэ дойду экономическай уонна социальнай сайдыытын сүрүн туһаайыыларын түһүнэн бырайыак бэлэхиэ тахсыытын Эрилик Эристиин аатынан совхоз сүөһүттэрэ улахан сэҥээриннэн көрүстүлэр. ССКП Киин Комитетын партия XXVI съезһигэр бырайыага биһиги иннинэ сайдар кэскилбит оҥоһуллуур сүүнэн суолталаах документтэнэн буолар. Киин норуот хаһаайыстыбатын хас биирдии салаата ханнык хойсханнык сайыннарыыхтаабын диригнэк ырытан ырылхайдык быһаарар.

Биһиги совхозпут сүөһү интэриэрдэрэ аһаан эрэр пятилетка соруктарын толоруурга нүүрэннэхтик үлэлэтилэр. «ЫБСЛКС 60 сылын, Боһомо, «Маарыкчаан-II», Бэлиниьыын, «ЫБСЛКС 50 сылын фермалар коллективтэрэ бэс сыллаах сорудахтарын болдьоҕун иннинэ толорбуттара. Бэйэлэрин пятилеткаларын ааҥбыт үлэ маастарын сөтөлөрүгэр үгүс эдэр ыччаттар бааллара ордук хэрэхэбиилээх. Саха АССР Верховнай Советын депутата А. Г. Протасова, пятилетка устатыгар сүөһү интинтигэр үлэлиигэ оройуон ыччатын көҕүлэбит Елена Григорьева, Татьяна Ксенофонтова, Арина Егорова үрдүк кирбиилэри ылбыттара үүт ыымын үрдэтиигэ улахан кыахтар баалларын көрдөрөр.

Бырайыакка сүөһү племенной уонна бородуукуйаны биэрэр хаачыстыбаларын туһаарыыга, саҥа үрдүк бородуукуйаны биэрэр боруодалары уөскэтиигэ эбэх үлэ ыытыллыахтаах көрүлүөбүт. Бу биһиэхэ ураты болҕомтоҕо ылыллыан наада диэн саныыбын. Кырдьык, билигин совхозка племенной сүөһүнү уөскэтиигэ ферма да, гнездо да баалларыгар. Итиннэ оҕоҕуран эдэр үүттээх сүөһүнү былааннаахтык уөскэтиэх туһугунан.

Ыччат сүөһүнү аналлаах площадкаларга туруоран уотууга Субуруускай аатынан совхозка үчүгэй саҕалаһыннар баар буолуулар. Биһиги хаһаайыстыбабытыгар итиэр олоххо киллэриллэ иликтэр. Оттон бырайыакка ыччат сүөһүнү интенсивнэйдик сайыннарыыга, уотууну тэрийиигэ үөрүүччү суолта бэриллибит. Эти эбэтин бу улахан разраатын туһаайа таһаарыыга биһиги сүөсүйүттэрбит барыы күүстэрин, сатабылларын ууран үлэлиэхтэрэ.

А. КУЗЬМИНА,
инструктор-наставник,
Октябрьскай Революция уонна Үлэ Кыһыл Знамята орденнар кавалердара.

Саҥа ситиһиилэргэ кынаттыыр

ССКП КК хаанынан Коммунистическай партиябыт буолаары турар XXVI съезһигэр «1981—1985 сылларга уонна 1990 сылга диэри кэмнэ ССРС экономическай уонна социальнай сайдыытын сүрүн туһаайыыларын дьэн бырайыагын оройуон эргиэнин үлэһиттэрэ сүүнэн ааҕа көтөҕүллүүнэн көрүстүлэр.

Советскай норуот чаҕылхай ситиһиилэрэ, иһин туһугар иистиг кыһамнаах эссе үрдүк ситиһиилэргэ кынаттаатылар.

Оройуон чаҥныгэр киниэ маҕаһыына дьоҕус коллектива онус пятилетка сорудаҕын —142 тыс. 600 солк.—эссе алтыннаах 150 тыс. 698 солкуобайынан толорбута. Билигин сылларбытын 11 ый түмүгүнэн 101 бырыһыан толорору ситистибит.

Партия Ленинскэй Киин Комитета оҥоһуллаабыт быыбаннарын үрдүк оҥорумтуолаах үлэнэн олоххо киллэрии—биһиги барыбыт, хас биирдибит чиэстэ дьыалата.

Р. ЗАХАРОВ,
маҕаһынын сэбиэдиссэйэ.

КОНФЕРЕНЦИЯ ДЕЛЕГАТТАРЫГАР ЭҢЭРДЭ!

КОММУНИСТ—ПАРТИЯ АКТИВНАЙ БАЙЫАҺА.

КОЛЛЕКТИВ ОЛОҐУНАН

— Хайа, теҥе киһи буолла!

— Бэйи оссо алаастаабыларбыт баалар дии.

Иккки киһи остуол нөҥүөмөгөө олорон туох эрэ боччумнаах боппуруоһу былааччылар.

Билбитим: дьон олорор сиринэн ньитэр үлэҕэ сага формены киллэрии, микрорайоннары тэрийии туһунан кэпсэтиллэр эбит. Кинилэргэн бикирдэстэрэ—партийнай тэрилтэ секретаара Прасковья Михайловна Пермякова, атына—кырдьаҕас коммунист Семен Михайлович Максимов.

Прасковья Михайловна олох-дьаһах комбинатыгар партийнай тэрилтэ секретарынан иккис сылын үлэлиир. Дьоҥу үлэҕэ түмүү, кинилэр хас бикрдиклэрин ороҕторуу билии, онно болҕомтолоохтук сыһыанаһыы эбээри эрэйэр. «Киһи киһинэн олорор». Бу норуот муудараһын кини секретарынан талыллан баран сотору ейдеебутэ. Туохха эмэ мунаардын, ыарырҕаттын да тута дьонноругар тиийэччи, сүбэлэһэччи. Местком председателэ М. С. Кузьмина, ыччат наставника, кырдьаҕас коммунист Е. П. Ноговицына, комбинат директора В. А. Макаров, биригэдьиирдэр—киниэхэ мэлдьи тирэх дьон.

Быйыл коллектив былаанын 9600 солкуобайынан толорбокко иҥэр. Саасскы халаан үүта үгүс ночоокко тэппит. Ол эрээри, «буруй эрэ Моттойоҕо» диэбиккэ дылы, барытын онно туһэрэр сотаммат. Партийнай тэрилтэҕэ, местком, директорга ис кыахтары толору аттаран туһанар туһунан үгүстүк кэпсэппиттэрэ, улакан хаалыылаах мас үүстарын, механизаторлары кытта бинрдиклэри бэсиэдэлэспиттэрэ. Дириҥнээҕи приемнай пуун дьиэтэ олус тымныытын, онно үлэлиир үсүлүөбүйэ суоҕун туһунан биллэрбиттэригэр Прасковья Михайловна миэстэтигэр тахса сылдьыбыта. Ол түмүгэр пууну атын дьиэҕэ көһөрүү ситиһиллибитэ.

Сэтинньигэ Одьулуун приемнай пуунугар ый ахсын көрүллэн испит 500 солк. былаан оннугар 800 солк. тиэрдиллибитэ. Тоҕо итиннник эмискэ улаатынардыгыт диэн мунаарбыттарыгар секретарь ити кэмнэ СПТУ үөрэнээччилэрэ кэлэллэрин, онон сакаас элбэхтээҕин сэмэйдик быһааран биэрбитэ.

Киһи үлэнэн эрэ олорбот. Бэйэ бэйэни ейдеһөр коллектив, дьиэтээҕи усулуобуйа, сынньалаҥ кини үлэтин кытта быһаччы ситиһиннэхтэр. Манна сынньалаҥ биэчэрдэрэ, сүбүотуньуктар, бырааһынныыктар кохтоохтук аҕаарыллаллар. Биир киһи үөрүүтүн, хомолтотун коллектив тэҥнэ үллэстэр. Манна эмиэ, син атын тэрилтэлэргэ курдук, «Комсомольская прожектор», добровольнай народнай дружина үлэлиллэр. Буолан баран куһаҕана суохтук. Үлэһиттэр политшколаларга үөрэнэллэр, бары түмсэн концердарга, кинолэргэ сылдьаллар.

Быһата, коллектив биир сыалга түмүллэн олорор, үлэлиир. Ону салайааччылартан бинрдэстэриэн партийнай тэрилтэ секретара, буолаары турар оройуоннааҕы партийнай конференция делегата Прасковья Михайловна Пермякова буолар.

М. МИХАЙЛОВА.

ОСКУОЛА ДИРЕКТОРА

Үлэтин кэмнэр кердоохо, кинини киһи хайдах эрэ атын ханнык да идэҕэ барыа суох, бу үлэтигэр ананан тореебут курдук санаан ылар. Кырдьык даҕаны, идэтин баһылаабыт киһи. Туох эрэ кыһалҕанан түбүгүрэн солото суох сылдьар, сэмэй ол эрээри принципиальнай буолааччы Дмитрий Павлович мэлдьи.

1962 сыллаахха СГУ-тын бүтэрэн Өлөөн оройуонугар саха тылын уонна литературатын учууталынан сыл кэриҥэ үлэлээт, Чурапчыга кэлбитэ. Интернат-оскуолаҕа, оройуон кининиэҕи уонна Сылаҥ орто оскуолаларыгар ананан бэйэтин дириҥ билиилээх, үрдүк культуралаах учуутал буоларын таһынан дьоҕурдаах тэрийээччи быһыытынан кордоробутэ. Ол да иһин эдэр педагог 1966 сыллаахха Амма орто оскуолатын директорынан оро таһаарылыбыта.

Аммаҕа үлэлээбит кэмигэр салайааччы быһыытынан туох боччумнаах оҥорбутай диэн ыйытар буоллуннар. Оччоҕуна, директор үлэтин ымпыгын-чымпыгын тоҥо да ырыҥалаан биибэтэрбин, манныктары хайаан да этиэм этэ. Туох ханнык иннинэ, Дмитрий Павлович үөрэтии оччотооҕуга эдьас саҥа ньыматыгар, кабинетнай системаҕа, киирикэ оройуонна бастакы хардыы оҥоһулларын ситиспитэ. Оскуолаҕа предметтэриэн холобур буолар тэрэһиннээх кабинеттар баар буолбуттара. Кердорон үөрэтии таһыччы туһаарыллыбыта. Кини салайбыт сылларыгар Амма орто оскуолата үөрэҕи билиигэ оройуонна бастыҥар ахсаннарыгар киирбитэ. Директор быһаччы кыһаммыытынан оскуола материальнай базата биллэрдик бөҕөргөөбүтэ.

Үс сыллаҕыта Хатылыга кэлиэҕиттэн олохтоох орто оскуола кэккэ дьоһуннаах ситиһиилэммитэ эмиэ мэлдьэҕэ суох. Аастыт үөрэх дьылын педколлектив үөрэҕи билиини 99,5, оттон хаачыстыбаҕа үөрэнии 26,4 бырыһыанна тиэрдэн түмүктээбитэ. Билигин барыы наадалааҕынан толору хааччыллыбыт, сиппит-хоппут 11 үөрэтэр кабинет оҥоһулунна. Оройуоннааҕы көрүү түмүгүнэн оскуола иккис миэстэҕэ тахсыбыта педколлектив, кини салайааччытын ойымньылаах үлэлэрин кэрэһэлиир. Хатылылар, Дириҥ орто оскуолатын опытын үөрэтэн, бэйэлэригэр производственнай үөрэхтээһин кабинетын ситэрэн эрэллэр. Онно биир ДТ-75 трактор киллэрилиннэ, бу күннэргэ МТЗ-80 тракторы таҥа сылдьаллар. Аҕыйах хонуктаабыта директора тракторноведениеҕа анаммаах пластмассовай макеттары була куораттаабыта»,—диэбиттэрэ.

Дьэ, итиннник, кини саҕаламмыт дьыала гиһэҕэр тиийэрин, толору ситэрин-хоторун собулуур. Ол атын биир туоһутунан бэйэтэ кеҥүлэҥ тэрийсибит Комсомольскай албан аат музейын билигин атын киэҥ дьиэҕэ көһөрө сылдьаллара, экспонаттарынан байыта тураллара буолуон сөп.

Хатылы үөрэнээччилэрэ оройуоннааҕы предметнэй олимпиадаларга кыттыыларын түмүгэ эмиэ куһаҕана суох. Нуучча тылыгар литературатыгар, омук тылыгар уонна литературатыгар, саха тылыгар уонна литературатыгар, химияҕа, о. д. а. сорох предметтэргэ атыттардаабар лаппа үчүгэй билиилээхтэрин кердөөллөр. Кини кэлиэҕиттэн, 1977 сыллаахтан, биир даҕаны оҕо үөрэҕин быраҕа, оскуолатын хааллара илигэ эмиэ бэлиэ. Ити кэм кһигэр үөрэнэр саастарын сиппит оҕолор бука барыы оскуолаҕа хабыллыннылар.

Директор бэйэ билиитин ахсаабанна үрдэтиини учууталлартан барыларыттан ирдиир. Онуоха бэйэтинэн холобуру кердөөр. Быстахтык ыллаахха, кэккэ сылларга В. А. Сухомлинскай аатырбыт Павлышскайдааҕы оскуолатын үлэтин опытын иҥэтэ тонгон үөрэтэн, ону пропагандалаан бастыҥ опыты коллективыгар айымньылаахтык туһанарга кыһанар. Педколлектив ону билигин бэйэтэ дьарыктана сылдьар дифференцированнай үөрэтиитин проблемаҕын быһаарыыга туттар. Соторутаабыта бу дьыалаҕа манна Болтоко уонна Соловьев оскуолаларын учууталларын кытта конференция ыытыллыбыта.

Үөрэнээччилэр сайыҥҥы сынньалаҥнарын уонна үлэлэрин тэрийиигэ Хатылы оскуолатын ситиһиитэ оройуонна, ону аҥан республикаҕа үчүгэйдик биллэр. Хатылылар былырыын республикатаабы куоталаһыыга бастаабыттара, оттон оройуонна иккис сылын субуруччу кыайан ЫБСЛКС райкомун көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын илдьэ олороллор.

Уруккута бэйэтэ бэртээхэй спортсмен Дмитрий Павлович спорду сайыннарыыга улахан болҕомтотун уурар. Оскуолаҕа комплекснай спартакиадаҕа иккис буолбута. Оттон «Үрүҥ ладья» бириинигэр республикатаабы күрэхтэһиигэ Хатылы эдэр саахыматчыттара якутскайдар кэннилэриттэн икки тогул иккис миэстэни ылаттаабыттара.

Кини сүрүн үлэтин партийнай уонна общественнай сорудахтары толоруу кытта саталлаахтык дьүөрэлиир. Совхоз кинин отделениэтин партийнай тэрилтэтин секретарын быһыытынан элбэх хаһаайыстыбаннаҕы, политическай-иитэр соруктары быһаарсар.

Сэрсэн биһиги кэпсиир киһибит, оскуолаа директора Д. П. Чечебутов оройуоннаабы XXVI партийнай конференцияҕа делегат быһыытынан кыттыаҕа.

С. ПОПОВ.

Снимокка: Д. П. Чечебутов (хаҥас) директоры солбуйаччылар В. А. Федоровы уонна Э. А. Кузьмины кытта.

П. Оконешников фотота.

Конференция делегаттара кэпсиллэр

Н. КОРЯКИН,
Болуотуньук:

— Мин «Якутсельстрой» управлениэ Чурапчытаабы механизированнай колоннатыгар хаһыс да сылын үлэлиибин. Ити кэмнэ тутуута опыттаах, эдэрдэргэ эйэҕэс дьон кемелорунэн бу үүстүк уонна ыарахан идэни баһылаһыыҥа элбэхтик сыраластым. Кэнники сылларга болуотуньуктар бириигэдэлэрин салайабын.

Үлэ киһини үөрэтэр даҕаны, үүнэрэр даҕаны. Быйыл Ленин партиятын чилизнигэр ылыллыбыт, биирдэ үлэлиир коммунистарым партийнай тэрилтэ секретарыкан быыбардаан үрдүк итэҕэли уонна эпиэтинэҥи суктэрдилэр.

Салайар коллективым пятилетка түмүктээһиннээх сылыгар оройуон кининиэгэр овощехранилище, Хатылыга учууталлар олорор дьиэлэрин, Киэҥкиэгэ 50 миэстэлээх детсад тутуулларыгар үлэлээтэ. Бу күннэргэ ити детсад ис үлэлэрин ситэрэ сылдьыбыт, биһигиттэн тутулуктаах үлэлэри ахсыннары нһинэн бүтэрэргэ соруктанабыт.

Бириигэдэбэр Саха АССР үгүлэлээх тутаччыта Николай Николаевич Никутов, бэйиэ ратрядтаах Антон Николаевич Иванов курдук дьон баар буоланнар, үлэбит балачча тахсыылаах, сорудахлытын толорботох кэммит диэн суох.

ССКП XXVI съөһин көрсө биһиги, тыа сирин тутаччылара, хаһаайыстыбалар да ордук тэрээһиннээхтик, үрдүк оҥорумтуолаахтык үлэлиирбит наада. Сүбү күннэргэ норуот бүттүүнүн дьүүллэһиитигэр тахсыбыт партия Кини Комитетын ССКП XXVI съөһигэр киллэрэр бырайыагар кэлэр пятилеткаҕа тыа сиригэр туспаҕай оҥоһуулаах олорор дьиэлэри, культурнай-бытовой объектары тутууну урутаан иһэр тэтимнэн ыытар сорук туруорулунна. Партия былааннара элбэхтэ эбээһинэстииллэр. Онуоха биһиги бэйэбит айымньылаах, дьулуурдаах үлэбитинэн эпиэтиэхтээхпит.

Сыыппара тылынан

XXV партийнай конференция кэнниттэн иккки сылга оройуоннаабы партийнай тэрилтэ ССКП кэккэтигэр 53 киһини ылла. Кинилэр 77,3 бырыһыаннара рабочайдар, 49 бырыһыаннара дьахталлар, 70,1 бырыһыаннара ЫБСЛКС чилизнэрэ.

◇

Оройуон коммунистарын 84,5 бырыһыаннара норуот хаһаайыстыбатын араас салаалларыгар үлэлииллэр. Кинилэртэн 45 бырыһыаннара рабочайдар. Коммунист рабочайдар 70 бырыһыаннара совхозтарга үлэлииллэр.

◇

Коммунистартан 19 киһи норуот хаһаайыстыбатын араас салаалларын үтүөлээх үлэһиттэрин бочуоттаах аатын сүгэллэр, 41 киһи ССРС ордениарынан наҕараадаламмыттар.

◇

Политическай уонна экономическай үөрэҕинэн коммунистар барыы хабылыннылар. «Пропагандист — пятилеткаҕа» диэн хамсааһыҥҥа 62 киһи кыттар.

ОРОЙУОН СОВЕТЫГАР ДЕПУТАККА КАНДИДАТТАР

Народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарыгар бардыт депутаттар оннуларыгар үлэ коллективтарын уопсай мунньахтарынан депутаккка кандидаттарынан туруорулуннулар уонна туһаннаах уокуруктардаабы комиссияларынан регистрацияланнылар.

15 №-дээх быыбардыыр уокуруккка Карл Маркс аатынан совхоз рабочайдара, инженернэй-техническэй үлэһиттэрэ уонна сулууспалаахтара **Плотников Семен Николаевичы** бир санаанан туруордулар. Кини 1935 сыллаахха төрөөбүтэ, ССКП чилизнэ, үрдүк үөрэхтээх, идэтинэн инженер-механик, «Якутколхозстрой» ТМУ-ын начальника.

21 №-дээх быыбардыыр уокуруккка «Чурапчы» совхоз рабочайдара, инженернэй-техническэй үлэһиттэрэ уонна сулууспалаахтара совхоз директора **Аммосов Иннокентий Николаевич** аатын аттаатылар. Кини 1949 сыллаахха төрөөбүтэ, ССКП чилизнэ, үрдүк үөрэхтээх, идэтинэн экономист-агроном.

42 №-дээх быыбардыыр уокуруккка ветстанция рабочайдарын, сулууспалаахтарын уопсай мунньахтарынан ССКП райкомун иккис секретара **Макаров Семен Петрович** туруорулунна. Кини 1942 сыллаахха төрөөбүтэ, үрдүк үөрэхтээх, идэтинэн инженер-механик.

ТАБААРЫС БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРҒА 1980 СЫЛ АХСЫННЫ 21 КҮНҮГЭР, БАСКЫҺЫАНЫЫ ДЕПУТАТТАРҒА

КИНИ МИЭСТЭТЭ—МЭЛДЬИ ИННИКИ КИРБИИГЭ

Конференция делегаттара кэпсиллэр

А. ПАРФЕНОВА,
бириҥэдьиир:

— Суоҕу, иитиитэ—биҥиэхэ туттаах сапаа. Ол иҥин мин, орто оскуоланы бүтэрээт, тоҕоостоох-уоскоох Кыгаанахлар түөрт сыл совхозка ыанныыксыттаах үүтү-аҥы үөскэтиигэ баҕарбыт кэмнэрэ. Кэнники уоҕэхпин сабаан быйыл Якутскайдаабы колхозтар, совхозтар сапаҕар кадрдарын бэлэмниир техникуму бүтэрэн зоотехник идэтин ылдым. Билигин «Чурапчы» совхоз Кипэнкитээби отделениетыгар суоҕу иитиитигэр бириҥэдьиирдээн эрэбин.

Субан суоҕу быйыл, сүрүннээн, Нама фермэтыгар турар. Аҥылык баар. Окко эбии күнүгэ бороскуга 2,5 кг коонньорбоҥу, 1 кг силэҥи сиэтэбит. Суоҕу уопсай туруга билиҥнитэ куҺаҕана суох. Бастыҥ бороску кэрээччү Валерий Гаврильевич Ноев кыстык бастакы иккі ыйыгар хас биирдии бороскуну оттотунан 41-дии кг төлөҺүттэ. Оттон кэргэннии Николай Петрович уонна Розалия Васильевна Дьячковскайдар

кэрэр-хараҕар бороскуларын орто ыйаах ыйын иҥи кэмигэ 35-тии кг улаатыннардылар. Звено старшайа Григорий Трофимович Борисов эмиэ куҺаҕана суох кэрдоруулээх.

Ол эрээри, быйыл кыстыкка усулуобуйа тоҺо да баҥы баарын үрдүнэн, итээс-быҺаҕас аҕыйаҕа суох. Күҥүнүн эрдэ эбии аҺаппакка ыччат суоҕу соҕоҕун быҺа түҺэрии тэҥыста. Ону уопсай күҥүнэн тоҺо кыаллаҕынан турт тэниик туоратарбыт иннэ.

САРСЫАРДА үлэ чаҺа сөҕүлэннэрэ тиийиибэр сыта аҕыллыт тоҥыгар болуотуоньуктар үлэлэрэ-хамнастара хаймыы-үйэ мөкөллүт этэ. Бириҥэдьиир, Гаврил Александрович, суоҕу эрдэ күҺэриллибит бэлэбиэнэй маниэн саорон мунуох ылыныгын дэхсилээн сүгэтэ көрэхтиирэ. Кылгастык сэҺэргэҺэ түҺэбит.

— Бу—аҕыс миэстэлээх гараж. Маннык кэлиэхпит иннинэ быйыл интернат оскуолаҕа сибээс отделениетын дьиэтин, түбөлөҥнөө, райгаз, орто оскуола котельнайдарын, ставнону туттубут. Быыаннарбытын кэмигэр толорон ыҺабит. Пятилеткалаабы сорудахпытын В. И. Ленин тоҕоостоох 110 сыла туолуутун кэрсо толорон турабыт. Билигин ССКП XXVI съеҺэн кэрсо олох-дьаһах уонна коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын өрөмүөннэччилэрэ эссе 90 тыһ. солк. кэмэйдээх үлэни толорор эбэҺээтэлистибэлээхтэр. БиҺиги бизнэс иитиилээх бириҥэдьбит сөтөн туора турбат,—диир бириҥэдьиир.

Киниилэр, кэрэн турдахха, кырдьык даҕаны, ыаҥыгес-хотугас, ыраас тутуулаах үлэлиитэр. Настаниктара П. П. Кирсанов эбит. Атыттара Христофор Ни-

ОЛОБУН УРАТЫЛААХ КҮНЭ

китин, Александр Сивцев уонна Петр Дьячковскай—барыа комсомолецтар, идэлэрин сөбүлүүр ыччаттаах. Уолаттар барыа даҕаны активнай дьон. Петр комсомольскай тэрилтэ комитетын чилиэнэ. Оттон Христофор үлэлии-үлэлии онус кылааска үөрэнэр.

Пестерев салайар коллектива—производственнай управление бастыҥ бириҥэдэтэ. Тутаччылар ситиһиилэриҥэр коммунист салайаччы тус бэйэтин үлэҕэ үтүө сыҺыана, тэрийэр дьоҕура улахан көмөлөөх. Кини итээҺин-быҺаҕаһы аҺаҕастык ыйар. Холобур, билиҥни тутуулариҥар техниканы туһанары, матырыйаалынан харгыба суох хааччыйары туруорсар эбит.

Аҕыйах хонуктааҕыта партия Кинин Комитетын ССКП XXVI съеҺигэр бырайыагын дьүүллэҺин мунньаҕар Гаврил Александрович иитиитэ сүүкэн суолтаах докумуоту ис сүрэҕиттэн биҺиргэн турар, бу курдук эппитэ:

— Ойуур барыбыт барыа баайбыт буолаа. Ол эрээри маны бас-баттах тутуу чахчылара биҺиэхэ үгүстэр. Онон, ордук оттукка, тыаны харыстыыр наада. Сыыйа оттук этэҥ көрүҥнэриҥ туһаныыга киирии бөҕөмтөбутун күүһүрдүөхтээхпит.

Сэмэй кини, бастыҥ рабочай олобор быйыл ураты аах дьыл. Ол курдук, кини сэрсэн аан бастаан оройуонкааҕы партийнай конференцияҕа делегатынан ыытыыга.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Снимокка: Г. А. Пестерев (хакыстан иккис) бириҥэдэтин чилиэнэриҥэр партия КК ССКП XXVI съеҺигэр Бырайыагын билиҺиннэрэр.

Автор фотота.

СҮӨҺҮНҮ УОТААЧЧЫ

Субуруускай аатынан совхоз ыччат суоҕуну көрөөччүлэрэ аспыт сайын республикаҕа ыҥырыы таһааран социалистическай куоталаһыыны көҕүлээбиттэрэ. Совхоз дирекция уонна парткома коммунистартан, бастыҥ үлэһиттэртэн сүүмэрдээн барыа отделениеларга уотар звенолары тэрийтэлээбиттэрэ.

Болтоҥоҕо коммунист Сизой Николаевич Картузов салайаччылаах звено 614 ыччат суоҕуну туппута уонна биирдиилэрэ күҺүн 350-нүү кг үүстүүллэрин ситиһэргэ эбэҺээтэлистибэ ылыммыта. Звеньевой көҕүлэҺиниэн бостуурдар Егор Монастырев уонна Николай Еремов мэччирэҥи таба туһаныыга ураты болҕомтолорун уурбуттара. Дэлэй аҺылыктаах, үгүс уулаах Кындал алаастарыгар маршруттаан, бэлэх-бэлэх маҥаан мэччитиини тэрийбиттэрэ. Ый ахсын тканевай препараттары биэрии ситиһиилиибитэ.

— Куйаас, бырдахтаах кэмнэ күүк сирдэргэ суоҕуну үмүөрэр ордук. Табыгастаах сиргэ түптэлиир туһалаах. Ити—обүгэлэрбит үтүө үгэстэрэ. Түпта бүруота үнаарыйдаҕына суоҕуну барахсаттар тохтоон-тоҕоруоҺун туораллара көрүөхтэ дьикти үчүгэй буолаччы. Бостуурдар үлэлэрэ итиэнэ мунгурдаммат. Күнтэн-дьылтан, ердахтан-хаартан тутулуктаах эбэх түбүктээх, кэлиилээх-барылаах үлэ,—диэн кэпсиир Сизой Николаевич.

Картузовтаах аспыт сайын сүрүн ходуһалар отторо кэбиһиллэн күүгэлэнэллэрин ыытта суоҕуларын кэнчээриҥэ мэччитиини табыгастаахтык тэрийбиттэрэ. ЭбэҺээтэлистибэ туолуутун ый аайы хонтуруоллуур ыйаах көрүүнү оҥорон биирдии бостуугунан чуолкайдаан испиттэрэ.

Бостуук үлэтин ордук эйгэлээх уонна сыралаах кэмэ — күҺүнгү ыйдар. Мэччирэҥ хаптаснаатаҕына, мүүс тоҥуутун саҕана үөр суоҕу күүсүн хаамар. Мэччирэҥнээх бүк сирдэри буоллаҕа сатаан ардыгар ыраа суоҕулэр үөрдэриттэн арахсан, тоскойбут сирдэриэн ыраата бара тураачылар. Ол кэмнэ сири-уоту, маршруту ыйыгын көрүү-истии бостуук үлэтин сүнньүнэн буолаччы. Итиэнэ Болтоҥо бостууктара быйыл ыыйа-хото туттулар.

Балаҕан ыйын иккис аҥарыттан государствоҕа атыыланыахтаах 178 суоҕуну уотуурга туруордулар. Уотуу биир ыйыгар хас биирдии төбөҕө күҥнэ 10-нүү кг окко эбии КВ оҺоҕу үлэлэтэн 3-түү кг комбикорму хааһыыбын сиэттилэр.

Түбүктээх үлэ—түмүктээх буолла. Звено государствоҕа туттарбыт суоҕулэрэ ортотунан 386-лыы кг үнтэтилэр. Ити эбэҺээтэлистибэттэн 36 кг үрдүк. Надбавкаҕа суоҕулэр 73 бырыыаннара барда. Оттон 50 бырыыаннаах надбавкаҕа 84 төбө туттарылынна. Онон звено аҥардас надбавкаттан 55,7 тыһ. солк. бөрөлөҥ ылла.

Коммунист, оройуонкаабы партийнай конференция дэлэгээта ити курдук биэрбит тылын чистээхтик толордо. Ыччат суоҕуну уотуурга аҥаан звеноларын тэрийии, уотуу площадкаларын туһаныы биҺиги оройуоммут үсүлүөбүйэтигэр чахчы кыаллар ыыктаах кэриҥнэ.

Н. БАРАШКОВ.

Эппиэтинэс улаатан

Бастаан колхозка, онтон совхозка сылгыһыттынан үлэлээбитим 27-с сылыгар барда, общественнай хаһаайыстыбе бөҕөргүүрүгэр, кини баайа-дуола хаҥыырыгар күүспүн харыстаабакка үлэлээн кэллим.

Сылгы иитиитэ биҺиги хотугу дойдубут усулуобуйатыгар үгүс түбүктээх, элбэх сыраны биэрэри эрэйэр сапаа. Ол гынан баран, ччугэйдик үлэлээтэхха, кини киҺи эрэйии төлүүр, хаһаайыстыбаҕа барыҺы биэрэр. Ону бэйэм үлэлиир алта киҺилээх звеночом практиката да кэрдэрэр.

Аспыт ыарахан кыстык тэбиитэ быйыл биҺиги Эрилик Эристиин аатынан совхозпут сылгыһыттарын үлэлэрин түмүктэриигэр биллэрдик оҕуста: мөлтөх туруктаах биэлэр кулуннаатылар, төрүөх даҕаны бэлэм ньуоҕьаҕай буолла. Ол курдуна күнү-дьылы аахсыбакка, сылайары-элэйэри көрөйбөкө үлэлээн биҺиги звеномут улахан сылгыны 98,9 бырыҺыан тыыннаах иитэн туруорар. Туос бэйэм кулун деловой ыныытын 65,2 бырыҺыаҥка тиэртим. Ити, биллэн турар, намыһах кэрдоруу.

Звеномут, сылгыһыттар хас биирдиибит партия уочараттаах съеҺин чиҺигэр сылгыны сүтүгэ суох кыстатарга, төрүөҕү ыныыны лаппа үрдэтэргэ соруктанабыт. Быйыл хаһыы куҺаҕана суох, сылгыны эбии аҺатаҕа эт даҕаны баар. Быһата, усулуобуйа баар, барыта бэйэбититтэн тутулуктаах.

Кыстыгы этэҥнэ туораһын, элбэх төрүөҕү ыныы нэлэр пятилеткаҕа үчүгэй төрүү уурууга хомолоҺуо. Оттон 1981—1985 сылларгa уонна 1990 сылга диэри кэмиэ дойду экономическай сайдыытын бырайыагар ССКП Кинин Комитета суоҕу иитиитин салгыы сайыннарыы, киниттэн бородууксуйаны ыныы улахан программатын көрдө. Ону олохха киллэриигэ биҺиги бу саҕаҕа үлэлии сылдьар коммунистар улахан эппиэтинэҺи сүгэбит.

Е. ПОСЕЛЬСКАЙ,
сылгыһыт, партийнай конференция делегата.

Үлэ коллективтара рапордыыллар

ПЯТИЛЕТКАНЫ БАРЫ КӨРҮҤНЭРИНЭН

Тыа хаһаайыстыбатын производственнай-техническэй хааччыйы холбоһугун рабочайдара, инженерэй-техническэй үлэһиттэрэ пятилетка түмүктээҺиниэн сылын уонна биэс сыллаах былаан бүтүннүүтүн сорудахтарын толоруу сорудахтарын толоруулга ороҥ күүрүүлэлэрэ ыытылаллыбыттара.

Пятилетка былааннара үлэ үгүстүгэр, производство атын көрүҥнэриҥэр эссе аттыннылы 10 күҥнүгэр толоруллубуттарын туһунан рапорт дьаабылыппыт. Ити кэмнэ автотранспорт, формалары механизациялаабыт, техническэй хааччыйы баланстаммыт кирбиилэрэ ылыллыбыттара.

Оттон 4 сыл 11 ыйга пятилетка биэннэра өрөмүөннүүр мастерскойга 100,2, эргизиигэ 103,2 бырыҺыан толоруулар. 1980 сыл былааннарын автопарк үлэлэтиллэр, производство атын көрүҥнэриҥэр, төбөөр эргиллиэхтэр эмиэ аҺары толоротоотубут.

Е. БОРИСОВ,
холбоһук управляющайа.

Комсомольскай түбүктэр

Ырыа кэҺиилээх ыччаттар

Хайаасыкка олохтоох комсомольскай тэрилтэ ыҥырыытынан Одьулуун комсомолецтарын делегацията ыалдьыттаата.

Иккі кэҺиилиэк ыччаттара үлэлэриэн ирэ-хоро кэпсэттилэр, көрү-нэры хорудуттан туттулар.

Культура дьиэтигэр мустубут дьоҥ ыалдьыттар «Чэчиир» диэн ансамбллэрин кэхтээх ытыс тыаһынан эҕэрдэлээтилэр. Оннан эҕэрдэлээтилэр. Ортолаах (салайаччы Алексей Аржаков) доҕуһуолуннан эдэр ырыаһыттар Василиса Ядрихинская «Күөх Таастам үрдүгэр», Вера Аржакова «Ньургуһун» диэн ырыалара истиҥник дьиэрэйдилэр. Эмиэ ити курдук Семен Диодоров баяҥка бэйэтин доҕуһуолуттар «Бэлэхтэх, саасы сарыалы», «Таптаатым, эйиигин, таптаатым» диэн ырыаларын истээччилэриҥэр ордук кэйиилээхтик тиэрдэ. Үгүгүүнүт Роман Барашков «Бүлчут үгүгүтүн», үгүгүүнүттэр белохтара «Матрешканы», «Саха үгүгүтүн» ыыйа-кото толоруо ытыс тыаһын ылыллар.

Концерты Наталья Федотова салайда.

Д. ЭВЕРСТОВ,
биҺиги общ. корр.

Олохтоохтор тулуппатылар

Хатылы, Болтоҥо ыччаттара соторутаабыта Мырылаҕа киирэн кэхтээх сынньаланы, хатыҺыыллаах күрэхтэһиини тэрийдилэр.

Бастаан доҕордоһуу биэнэрэ ыытылынна. Онно спорт ветерана, общественнай тренер И. Л. Говоров кэрэхсэбиллээх ахтыыны өгөрдө. Оттон Москваҕа XXII Олимпийскай оонньууларгa турыһынан бара сылдьыбыт олохтоох оскуола директора Н. Д. Кронников кэпсээтэ. Түмүгэр спортсменнар концерт туруордулар.

Ноҥуо күнүгэр баскетболга совхозка бастыыр иҺин күрэхтэһии буолла. Онуоха олохтоохтор уолаттарга даҕаны, кыргыттарга даҕаны эрэллээхтик бастаатылар. Ол кэннитэн ыалдьыттар холбоһон хамаанда тэриллэн аны волейболга күүстэрин холонулар. Ол эрээри оройуоннга биллэр оонньоочуларгaа Мырыла волейболистара кэнилэриэн биэрбэтилэр.

Күрэхтэһиҥ бастыҥнарыгар Николай Массеевка, Гаврил Яковлевка, Любовь Петроваҕа, Клавдия Федороваҕа уо. д. а. грамоталар туттарылыннылар.

Г. КРИВОШАПКИН.

Комментатор колонкалара

ПЕКИННЭЭҺИ ПРОЦЕСС

Пекингэ Лиэ Бяо уонна Цзян Цин революцияны утары болохторун кыттыылаахтарын суруттаахын бара турар. Суруттанааччылар ыскаамыйаларыгар—итэ болохтар уон кыттыылаахтара. Кинилэргэ хоолбоон 48 буруйдаахын, ол иһигэр государственнай перевороту, сэбиэдиссэйдээх өрө туруну бэлэмнээһиннэрэ, Мао Цзэдуну өлөөрө сорунууга, «культурнай революция» сылларыгар партийнай уонна государственнай салайааччылары, кадровай үлэһиттэри сойуоваһыыга буруйдаахынан суоттаарыллаллар. Итэ «болохтор» «буруйу оҥоруулларыгар» кыттыбыттарын иһин суут иннигэр эппиэттээһиннэрэ итилэри сэргэ 60 атын деятеллэр тардылыннылар.

Суруттаахыны тэрийээччилэр итэ дьон эппиэтинэскэ үлэлэригэр таһаарбыт «ыытыыларын» итэннэ политическай линияларын иһин буолбакка, «холуобунай буруйдарын» иһин тардылыннылар диэн иһитиннэрдилэр. Дьиҥэр буоллаҕына итэ—КНР 30 сылаах историятыгар колоонноҕо суох политическай процесс. Билигин суруттанааччыларга суоттаарыллар буруйдаһыннар, суут үлэтин хаамыытыттан чуолкайдык көстөрүнэн, оччоолорго Мао Цзэдун уонна кини чугас эргимтэтиннээҕи атын юнтайскай салайааччылар, ол иһигэр билиҥги Пекиннээҕи салайар элита эмиэ, ыыппыт линияларыттан тахсан кэлэллэр.

Итэ маневр нс хоһооно уонна сыала адьас чуолкайдар: «культурнай революция саҕанаҕы дүүдэмнээһин иһин буруйу Лиэ Бяоҕа итэннэ «туертэргэ» түһэрэн, суруттаахыны тэрийээччилэр Мао Цзэдун политическай курсун охсуттан быыһаан ылыахтарын, кинини бэйэтин киэргэтэн көрдөруохтэрин, маоизмы режим официальнай идеологиятын быыытынан харыстаан хаалларыахтарын баҕараллар.

Ол эрээри, процеһы тэрийээччилэр таһа да эрийэ буруйа сатаабыттарын иһин, итэ дьиҥ иһэ маоизмы уонна Маоны бэйэтин, кини «культурнай революция» кэминнээҕи дойдуну гражданскай сэрэ итиннэ экономическай түгнэстин кирбинтигэр тиэрдибит политическай курсун суруттаһыныан буолла.

Суруттаахыны тэрийээччилэр адьас даҕаны кырдьыгы чөлүгэр түһэрэргэ наадыйбаттар, ККП буоллаары турар XII съезһин иннинэ бэйэлэрин политическай утарылаһааччыларыттан быыһаныахтарын, былаас иһин охсуһуурга позицияларын бөҕөргөтүөхтэрин баҕараллар. Процесс матырыйаалларыттан көстөрүнэн, кинилэр ККП КК председателэ Хуа Гофэн курдук былааска «культурнай революция» долгунугаэ суктэрэн кэлбиттэрин эбэтэр ол «революцияны» этэҥнэ туораабыттары уонна Е Цзяньин курдук «салалтаны чэбдигирдэр» иһин тураааччыларга бэйэлэрин мөкэстэлэрин туран бөҕэриэхтэрин баҕарбаттары хараардарга дьулуһаллар. «Салалтаны чэбдигирдэр» иһин ККП КК председателин солбуйаччы Дэн Сяопин уонна Пекин салалтатын «прагматическай кынатынааҕы» кини диэки буолааччылар тураллар.

Китай столицатыгар бара турар уочараттаах политическай акцияҕа кубулуйбут суруттаахын процеһа Китай иннигэр турар үстүү политическай уонна экономическай проблемалары быһаарар суолу солуо суоҕа, баҕар, дойду балаһыанньата сөкөлөөх сытыырхайытыгар тиэрдиэҕин сөп.

М. ЯКОВЛЕВ,
ССТА ырытааччыта.

Үчүгэй дьон туһунан

КИНИНЭН КИЭН ТУТТАЛЛАР

Тоҥ иннинэ дуулаҕа бөҕөстөрүнэн, кус быһыйдарынан былыр-былыргыттан аатырар Мырыла Амматыгар кини ойор күннээх оҕо саҥа аспыта. Бикир саастыылаахтарыныын тапталлаах Аммаларын кылыгырас сүүрүгэр дайдаран сотуолаан уһун күннэрин барыыр кэмиэригэр кини доҕоттоорунуун туспан хатыыстаһара, сырсан булумахтанара таах хаалбатаҕа. Захар оскуолаҕа киириэҕиттэн бэйэтин кыанар, спордунан таптаан дьарыктанар буолбута.

Интернат-оскуолаҕа уонна Сыланка үөрэнэр сылларыгар хайыһарга, волейболга, баскетболга оройуонҕа биллэр спортсмен буола үммүтэ. Кэлин ордук волейболунан умсугуйбута, утумнаахтык дьарыктаммыта. Спорт бу көрүгэр билигин оройуон сүүмэрдэммит хамаандатын чилиэнэ, республика чемпиона Захар Федоров аатын спорду таптааччылар үчүгэйдик билэллэр. Кини сытыы охсууларын, сымса көмүскэниилэрин «ыалдьааччылар» астына көрөөччүлэр.

Наммаҕы педучилищены бүтэрэн 1972 сыллаахха тереебут-үөскээбит Мырылатыгар эргиллибитэ. Сотору чулуу спортсмены, дьоҕурдаах тэрийээччини физкультура уруогун учуутальынан анаабыттарэ. Сыыстарбатахтара. Эдэр учуутал бэйэтин дьулуурдаах, үрдүк ирдэбиллээх уонна айымньылаах педагог быһыытынан көрдөрбүтэ. Оскуолаҕа физкультураннан уонна спордунан дьарыктаныы кэҥээн, бу үлэ дьиҥ-чахчы сүһүөҕэр туран барбыта. Оройуон бу бикир кырыы дьоҕус оскуолатын үөрэнээччилэрэ оройуоннаҕы күрэхтэһиилэргэ улам ситиһиилээхтик кыттар буолбуттара. Кинилэр ордук баскетболга күүстээхтэринэн биллибиттэрэ.

Физрук ыытар уруоктара, секциялара оҕолор ынтэриэстэрин мэлдьи тардарын кини биргэ үлэлиир дьоно бэлиэтиллэр. Ол сыралаах үлэнэн ситиһиллибитэ өйдөнөр. Захар Иванович хас биирдии үөрэнээччитин уратыларын учуэйдык билэр, кини физическэй даннайдарын учуоттуур буолан уонна тус бэйэтинэн холобур көрдөрөн оҕо уруокка даҕаны, секцияҕа даҕаны мөкүтүүр кодьүүстээхтик үлэлиирин, бэйэтин кыаҕын толору туһанарын ситиһэр. Ол да иһин билигин оскуолаҕа разрядтаах эдэр спортсменнар ахсаннара үүнэн иһэр. Оттон физкультура уруогар билии кааныстыбата сыл ахсын түпсэр.

Захар Иванович общественнай тренер быһыытынан нэһилиэгэр быйыл тохсус сылын үтүө суобастаахтык үлэлиир. Мырылаҕа ыытыллар барыы спортивнай дьаһаллары көбүлэччи уонна тэрийээччи — кини диэтэхха, омун буолуо суоҕа. Онуоха кини нэһилиэннэҕэ барыы арааҕатын тардарга дьулуһара бэлиэтэнэн сөп. Ол курдук, холобур, ыһыахтарга эдэрдэри тэҥэ ветераннар күрэхтэһиилэрэ дьон-сэргэ биһирэбилин ылааччы. Эдэрдэр, орто саастаахтар уонна кырдьаҕастар диэн колуоналэринэн ораартаан күрэхтэһиннэрин Мырылаҕа үгэскэ кубулуйда.

Физкультура уонна спорт итинник маассабайдык тэнийиитигэр, туох ханнык иннинэ, Захар Иванович үтүөтэ-көмөтө улахан.

Итэҕэстэргэ эйэлэһиитэтэ суох, бэйэтигэр ордук көрдөбүллээх, эҥкилэ суох дьиссиплиинэлээх эдэр учуутал нэһилиэгэр хаһыс да сылын добровольнай народнай дружина начальникынан үлэлиир. Ордук мөлтөх дьиссиплиинэлээхтэри ыытта биирдиилээн кэпсэтэр үлэни саҕаттаахтык тэрийэр. Онон, соччо-бачча көстубэтэрбиллибэтэр даҕаны, кини сыратынан нэһилиэннэҕэ сыныаланнар аналлаах түмсүүлэргэ бэрэсэдэтэ кэһии аҕыйаан иһэр.

Дьэ, итинник киһи, бастыҥ учуутал, активнай общественник З. И. Федоров.

В. ПОПОВ,
хаһыат общ. корр.

СНИМОККА: З. И. Федоров баскетбол секциятын занятиетыгар.

● Спорт ● Спорт ● Спорт ●

РЕСПУБЛИКА САҺА ПРИЗЕРА

Нам оройуонугар «Уроҥай» ДСО уобаластааҕы советын соҕуымаҥка дьаһаллар ортолоругар биирдиилээн бастыыр иһин күрэхтэһиитэ ыытылынна.

Бу эппиэттээх турнирга биһиги оройуоммутуттан кини аптека үлэһитэ II разрядтаах Мария Яковлева ситиһиилээхтик кыттыбыта. Кини барыта 15-тэ ооньыоон 10 утарылаһааччыларын хотон, үстэ тэҥнэһэн уонна иккитэ хоттоорон—11,5 очколанан үһүс миэстэлэннэ.

Мария республика күүстээх саахыматчыттара, спорт бу көрүгэр сахалартан маҥнайгы маастар М. Афанасьев эрчийэр Нам спортсменкаларыгар—бу күрэхтэһиҥ кыайыылааҕар Ана Сивцеваҕа уонна төрдүс буолбут Оксана Соловьеваҕа эрэ сөбүрыттарда, иккис миэстэҕэ тахсыбыт Варвара Максимованы (Үөһээ Бүлүү) кытта тэҥнэстэ.

Мария Яковлева саахыматынан дьарыктаммыта балачча өр буолла, биһиги оройуоммут спортивнай чиэһин элбэх күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик көмүскэһэбит. Оройуон иһиннээҕи турнирдарга даҕаны мэлдьи тахсыылаахтык кыттар.

Республика быйылгы призера биригин саҥа күрэхтэһиилэргэ бэлэмнэнэр. Кини аны профсоюзтар республикатааҕы чемпионаттарыгар эмиэ үлэһиттэрин аттарыттан кыттыахтаах.

В. КАРПОВ,
хаһыат общ. корр.

КОРЬ

Корь (симэхтээх)—сыстыганнаах, ыарахан ыарыы. «Корь куттала суох, оҕо барыта хайаан да ыалдьыахтаах» диэн сыыһа өйдөбүл баар. Ыарыы, дьиҥнээн, оҕо олоҕор кутталлаах.

Корьдаабыт ыарыһах сөтөлөрүгэр, ытырдарыгар, кэпсэтэригэр ыарыы вирустара салгыҥка тарбаналлар. Онтон атын киһи сыстар. Үгэс курдук, корунан сутуллуу бастакы уонча хонугар ыарыы сыстыганнаах буолар. Онон оҕо ыарыйдаҕына, уонча хонукка оронтон туруо, атын оҕолору кытта көрсүө суохтаах.

Корьга киһи үйэтигэр бикирдэ эрэ ыалдьар. Иккиһин ыалдьыы түбэлтэтэ сэдэх.

Үһүттэн үөһээ саастаах оҕолорго ыарыы чэпчэкитик уонна улахан уустугуута суох аһар. Оттон кыраларга олохторугар кутталлаах буолуон сөп. Ордук эмиийдэриттэн эрдэ араарыллыбыт, ыраас салгыҥҥа аҕыйахтык сылдьар, рахиттыыр оҕолор ыарахаммык ыалдьаллар. Кинилэр сэбиргэхтэтиэхтэрин, кулгаахтара аниьыан, хааннара аҕыйыан сөп.

Сыстыбыт кэннэ ыарыы сорсоҕор 7—21 хонук устата биллибэт буолаччы. Ол кэнниттэн оҕо сылаарбыыр, хаппырыыстыыр, ааньа аһаабат, утуйбат, сыраана эльбир, этэ итийэр. 2-3 хонугунан оҕо температурата түһэр, ол эрээри сыыҥа-сыраана өссө эбиллэр, сырдыгы кыайан көрбөт буолар, омурдун иһигэр кыһыл бэлэтинэлэр тахсаллар. 4-5 күнүгэр температурата эмиэ үрдүүр, кулгааҕын кэнниттэн, сирэйиттэн, моонньуттан саҕалаан ымыкаах тахсар. Оҕо халтаһалара иһэллэр, сирэйэ дарбайар, күөмэйэ бүтэр, тахсан юнирэрэ убаҕас буолар.

Ыарыы этэҥнэ аастаҕына 4-5 күнүгэр ымыкаҕа кубарыйар, температурата чөлүгэр түһэр. Ол эрээри оҕо доруобуйата 2-3 нэдиэлэ устата мөлтөх буолар. Онон ити кэмиэ кини ордук харыстаныахтаах.

Корьдаабыт оҕону балыһаҕа киллэриллибэт. Онон тереппүттэр дьиэҕэ нөрүү-харайыы туһунан билиэхтээхтэр. Сорохтор оҕо ыарыйдаҕына түннүктэрин хараҥардан, дьиэлэрин сылытан биэрэллэр. Корьдаабыт оҕо ыраас салгыҥка, сырдыкка наадыйар. Ол иһин сайын оҕо сытар хоһун түннүгэ аһыллыахтаах, оттон кыһынын сотору-сотору салгылатыллыахтаах. Бордууһуненен тымныы салгын үрэриттэн сэрэнниллэхтээх, оҕону эбии үллүйэн, теботун тэҥаһынан сабан бэриллиэхтээх. Ыарыһах хоһун күннэ 2-3 төгүл ынчэҕэй тирээпкэнэн сотуллуохтаах.

Ыалдьыбыт оҕону суйар кутталлаах диэн санааһын эмиэ сыыһа. Төттөрүтүн, кини ылкитин күннэ хаста да, сирэйин нүн ахсын суунуон наада. Оттон этин сылаас уугa илитиллибит таҥаһынан сотон баран кураанах сотторунан куурдуллуохтаах.

Оҕоҕо кыра-кыратык сөрүүн чэйи, оргуйбут ууну иһэрдэр ордук. Аһаан бүттэҕинэ айаҕын сылаас уунан сайҕатар туһалаах. Оҕо астан аккаастанар буоллаҕына, күһэйэр табыллыбат. Кинизэх сибиэһэй моркуоп, яблоко, уулаах отон сүмэһиннэрин иһэр уутуган булкуйан бэриллиэхтээх.

Ыарыһаҕы үс нэдиэлэ устата ханна да сырытыннарыллыбат.

Оҕо ыалдьыбытын биллэхха, дьаһылаҕа, детсадка уонна оҕо консультациятыгар биллэриллиэхтээх.

Е. МИХАЙЛОВА,
педиатр-врач.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Субуруускай аатынан совхоз салалтата, Болтоҥо сельсоветын исполкома эргэн кырдьаҕас үлэһитэ

СЛЕПЦОВ ЕГОР ИВАНОВИЧ

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолорутар, аймахтарыгар кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр аҕабыт, эйэн, быраатым, убайбыт, аймахпыт

СЛЕПЦОВ ЕГОР ИВАНОВИЧ

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн, дириҥник курутуйан туран, иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэнэ, убайа, бырааттара, аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Кирэ Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.